

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3353/2023. (VII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Gf.III.30.044/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A jogi képviselővel (Karl, Verasztó, Bleyer Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Karl Gábor Csaba ügyvéd) eljáró gazdasági társaság indítványozó (a továbbiakban: indítványozó, a perben I. rendű alperes) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Gf.III.30.044/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásnak a panasszal összefüggő lényege a bíróság által megállapított tényállás, illetve a csatolt bírósági iratok alapján a következő. A felperes mint megrendelő I. rendű alperes indítványozóval tervezési szerződést kötött péküzem kialakításához szükséges építész kiviteli tervek elkészítésére. Később a szerződő felek újabb tervezési szerződést kötöttek a felperes kérelmére módosított engedélyezési terv elkészítésére. Ezt követően a felperes II. rendű alperes vállalkozóval építési szerződést kötött a péküzem építési-szerelési munkálataira. A létesítmény átadása megtörtént, a termelést megindították az üzemben, a felperes a szerződések szerinti vállalkozói díjat az alpereseknek megfizette, utófelülvizsgálati eljárást nem indított. Az átadást-átvételt követően a II. rendű alperes több alkalommal javította a felperes által megjelölt hibákat, majd kapcsolatuk megromlása miatt abbahagyta ezt a tevékenységet. A felperes az általa megbízott igazságügyi építész szakértő véleménye, illetve az általa kezdeményezett előzetes bizonyítási eljárásokban készült szakvélemények alapján eredménytelenül szólította fel az alpereseket hibás teljesítésből, jótállásból eredő kártérítés megfizetésére, ezért az alperesekkel szemben elsődlegesen szavatossági igény, másodlagosan kártérítés címén pert indított, végleges keresetében 42 345 850 forint és járulékai egyetemleges megfizetésére kérte őket kötelezni.
- [3] A Kecskeméti Törvényszék 10.G.21.522/2017/249. számú ítéletében a felperes szavatossági igényét mindkét alperes tekintetében elkésettnek ítélte, kártérítési igénye alapján pedig egyetemlegesen kötelezte az alpereseket 58 911 forint és járulékai, továbbá a II. rendű alperest további 1 878 455 forint és járulékai megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság a perköltség viselése, és az illeték megfizetése tárgyában hozott döntései körében úgy rendelkezett, hogy felperes köteles az I. rendű alperesnek megfizetni 4 851 435 forint perköltséget. A bíróság a perköltség viseléséről a pernyertesség-pervesztesség arányában, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján döntött. Indokolásában rögzítette, hogy I. rendű alperes a jogi képviseletével kapcsolatos perköltség igényét az őt képviselő ügyvéddel kötött megbízási szerződés szerinti munkadíja és költségei figyelembevételével, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Díjrend.) 2. § (1) bekezdése alapján, 9 360 000 forint + áfa összegben kérte megállapítani. Az elsőfokú bíróság a Díjrend. 2. § (2) bekezdésére hivatkozással vizsgálta az I. rendű alperes által igényelt, az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött számítás szerinti perköltség indokoltságát. Ennek során figyelembe vette a 42 millió forint pertárgyértékű, a tényállást, a jogi megítélést tekintve összetett ügyet, annak időtartamát, a tárgyalások és a beadványok számát, az utóbbiak színvonalát, és elfogadva a megbízási szerződés szerinti óradíj mértékét, összességében eltúlzottnak tartotta jogi képviselet ellátásáért megítélni kért bruttó 11 887 200 forintot, ezért azt a rendelkező rész szerint mérsékelte (lásd Indokolás [177]–[185] bekezdés).
- [4] Az ítélet elleni fellebbezésében a felperes elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az alperesek javára megítélt ügyvédi munkadíjnak a R. szerint megállapítható összegre történő leszállítását kérte, az I. rendű alperes pedig az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a javára a felperes által fizetendő

perkölség összegének 11 871 747 forintra történő felemelését kérte. A Szegedi Ítélőtábla Gf.III.30.044/2021/8. számú ítéletében az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, és a felperes által az alpereseknek fizetendő perköltség összegét – az I. rendű alperes esetében 3 208 115 forintra – leszállította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság indoklásában kiemelte, hogy a Díjrend. 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alperesek jogi képviselőjük ellátásával kapcsolatos díjigényüket jogszerűen alapították a jogi képviselőjükkel létrejött megállapodásra, ez azonban nem jelenti azt, hogy a megállapodásban rögzített megbízási díj teljes egészében áthárítható lenne a pervesztes félre. A Díjrend. 2. § (2) bekezdés értelmében ugyanis amennyiben a felszámított ügyvédi munkadíj nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, azt a bíróság indokolt esetben mérsékelheti. A felszámított, jogi képviselővel összefüggő munkadíjnak a kifejtett arányos mértékű ügyvédi tevékenységet meghaladó része így az ellenérdekű félre nem hárítható át. Hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy a megállapodás szerinti ügyvédi munkadíj megalapozottsága körében többek között vizsgálni kell az elvégzett szerteágazó ügyvédi munka időigényét, mennyiségét, színvonalát, az ügy bonyolultságát, szakmai nehézségét. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság indokoltnak tartotta az I. rendű alperes javára megítélt ügyvédi munkadíjnak a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló további mérséklését is. A felperes fellebbezése részben eredményes, az I. rendű alperes fellebbezése 96%-ban eredménytelen volt, a másodfokú bíróság ezért a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, a pernyertesség és pervesztesség arányára figyelemmel döntött a perköltség viseléséről, így többek között a Díjrend. 2. § (2) bekezdés és 3. § (6) bekezdés szerint a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíjról (lásd Indokolás [72] bekezdés).

- [5] A másodfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése – és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával – a keresetének teljes egészében helyt adó ítélet meghozatala érdekében. Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartására, és a felperesnek – megbízási szerződés alapján megállapítandó – felülvizsgálati eljárási költségeiben történő marasztalására irányult. A Kúria Pfv.V.21.374/2021/5. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, és a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest, hogy az I. rendű alperesnek – a Díjrend. 2. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel – fizessen meg 1 000 000 forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- [6] Az indítványozó a másodfokú ítélet kézbesítésétől számított, az Abtv. 30. § (1) bekezdésben meghatározott határidőben alkotmányjogi panasszal élt a jogerős ítélet ellen. Az Alkotmánybíróság a panaszt az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel visszautasította.
- [7] Az indítványozó a Kúria ítéletének kézbesítésétől számított hatvan napon belül ismételt alkotmányjogi panasszal élt a visszautasított panaszában sérelmezett bírói döntéssel szemben, és a Szegedi Ítélőtábla jogerős ítéletének a javára megítélt perköltségre vonatkozó rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [8] Az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét a bírósághoz fordulás, valamint indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában állította. Érvelése szerint a másodfokú bíróság a perköltséggel kapcsolatos sérelmezett döntésével a védekezés jogának gyakorlását lényegében a megállapodás szerinti és a megítélt ügyvédi munkadíj közötti, többmillió forint nagyságrendű összeg viseléséhez, ezáltal a bírósághoz fordulás jogának gyakorlását az alperes vagyoni helyzetéhez kötötte. Kifogásolta, hogy a perköltséggel kapcsolatos rendelkezések vonatkozásában az ítélet kellően részletes indokolást nem tartalmaz, így abból nem állapítható meg, hogy a per során a jogi képviselőjének igazoltan meg is fizetett ügyvédi munkadíjnak miért csak a töredékét ítélte meg javára a bíróság.
- [9] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogértelmezési szabályok megsértésével értelmezte és alkalmazta a régi Pp. 75. § (1) bekezdését, 78. § (1) bekezdését és 79. § (1) bekezdését azáltal, hogy a Díjrend. 2. § (2) bekezdése alapján úgy mérsékelte a javára megítélt perköltség részeként a jogi képviselőt ellátó ügyvéd munkadíját, hogy pernyertessége ellenére nem került abba a helyzetbe, mintha vele szemben az alaptalan perindításra nem került volna sor.
- [10] Az indítványozó szerint a támadott ítélet az M) cikkéből „következő” szerződési szabadságot is sérti, mivel a megbízási szerződésben kikötött ügyvédi munkadíj mértékét lényegesen mérsékelve a bíróság maga határozta meg azt, hogy milyen összegű megbízási díj mellett kellett volna megbízási szerződést kötnie. Érvelése szerint a megbízási szerződésben rögzített ügyvédi munkadíj a piacgazdaság elvén nyugszik, az építőiparban átlagosnak tekinthető, nem volt eltúlzott. Elfogadhatatlan bírósági gyakorlatként hivatkozott arra, hogy a felek által a jogi képviselőjüknek igazoltan megfizetett ügyvédi munkadíj összegét a bíróságok nem fogadják el, ehelyett

önkényesen, az érdemi indokolást rendszerint mellőzve, fikció alapján, lényegesen alacsonyabb összegben alapítják meg annak összegét, ezáltal lényegében büntetik a pernyertes felet.

- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak döntenie kell az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva azt állapította meg, hogy a panasz az alábbiak miatt nem felel meg ezen követelményeknek.
- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” [lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]].
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében bírói döntés elleni panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. A 28. cikk a bíróságokhoz címzett értelmezési szabálya, az M) cikk (1) bekezdése pedig a munka védelmét és a vállalkozás szabadságát deklaráló rendelkezése az Alaptörvénynek, melyek alanyi alkotmányos jogot nem biztosítanak, így önmagában ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3120/2017. (V. 30) AB határozat, Indokolás [12]; 3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [14] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülbírálatára biztosított hatáskörét kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint ezért az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között fennáll.
- [15] Az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes” [6/1998. (III. 11.) AB határozat].
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírósághoz fordulás jogának sérelmét állító indítványi elem a XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított alapjog részjogosítványának megjelölésén túl nélkülözi az alkotmányossági összefüggéseket. Az indítványozó a perköltségviselés tárgyában hozott, az őt képviselő ügyvéd munkadíját a megbízási szerződéshez képest mérsékelt összegben meghatározó ítéleti rendelkezést sérelmezi. Az indítvány nem tartalmaz ugyanakkor arra vonatkozóan előadást, érvelést, hogy az indítványozó szerint az ügy érdemében hozott, eljárást befejező határozat sérelmezett rendelkezése a per folyamán mennyiben gátolta, akadályozta őt abban, hogy bírósághoz forduljon, illetve a vele szemben indított perben éljen a védekezés jogával. Alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában, illetve az indítvány tartalma alapján az a következtetés volt levonható az Alkotmánybíróság részéről, hogy az indítványozó nem alapjoga állított sérelmének orvoslását, hanem a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánta elérni alkotmányjogi panaszával.

- [17] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmeként azt is állította, hogy a másodfokú bíróság nem indokolta meg sérelmezett döntését. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványként értelmezett indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmát illetően következetes a gyakorlata {lásd először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]}. Eszerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd először: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; lásd még például: 3062/2019. (III. 25.) AB végzés, Indokolás [33]}. A másodfokú bíróság sérelmezett ítéleti rendelkezésének indokolása – [68]–[72] bekezdés – az Alkotmánybíróság szerint indokát adta annak, miért nem állt arányban az első- és másodfokú eljárásban ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel a megbízási szerződés szerinti díjmegállapodás. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására.” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}
- [18] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, az 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 20.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2751/2022.

